

Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση- Θεσμικό πλαίσιο, διδακτικές προσεγγίσεις

Η Περιβαλλοντική Αγωγή εισήλθε στα εκπαιδευτικά συστήματα πολλών κρατών από την ανάγκη ανταπόκρισης στις όλο και αυξανόμενες πιέσεις της οικολογικής κρίσης (με ανθρώπινη διάσταση και κοινωνική αντίληψη)

☀ Στη χώρα μας λειτούργησε πιλοτικά και προπαρασκευαστικά σε σχολεία κατά τα έτη 1976-1990 και κατόπιν **θεσμοθετήθηκε** με το νόμο 1892/90 που υπήρξε σημαντικός για την εδραίωση και ανάπτυξη του θεσμού στην τυπική Εκπαίδευση της Ελλάδας.

☀ Αρκετές Υπουργικές αποφάσεις και εγκύκλιοι ρυθμίζουν τα επιμέρους ζητήματα εφαρμογής της

Το γενικό πλαίσιο καθορίζεται από την Εθνική στρατηγική για το περιβάλλον και την παιδεία, που εναρμονίζεται με τις κατευθυντήριες γραμμές από Παγκόσμιες Διασκέψεις, Συνδιασκέψεις, Διακηρύξεις, Συνέδρια, Χάρτες του Ο.Η.Ε., της UNESCO και άλλων Διεθνών Οργανισμών

- Θεωρητικό πλαίσιο
- Θεσμικό πλαίσιο-Εκπαιδευτικές Παρεμβάσεις (Υλοποίηση προγραμμάτων)

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Βασικά κείμενα (Διακηρύξεις ...)
- Φιλοσοφία, αρχές, περιεχόμενο, ...

Ιστορική εξέλιξη της Π.Ε.

- Το 1970 στη Νεβάδα των ΗΠΑ καθιερώνεται διεθνώς ο όρος και δίνεται ο ορισμός της. Οι πρώτες κινήσεις για Περιβαλλοντική Αγωγή ξεκίνησαν στις Η.Π.Α.
- 1972 Συνδιάσκεψη Στοκχόλμης. Θεσμοθετείται το Πρόγραμμα του Ο.Η.Ε. για το περιβάλλον (UNEP) – Ξεκίνησε ο δρόμος της ανάπτυξης της Π.Ε. σε διεθνές επίπεδο.
- 1975 Χάρτα του Βελιγραδίου. Παγκόσμια αναγνώριση, θέτονται οι βασικοί στόχοι
- 1977 Παγκόσμιο Συνέδριο της Τιφλίδας (1ο). Η **Διακήρυξη για την Π.Α.** κείμενο ιστορικής σημασίας, που αποτελεί το «Ευαγγέλιο» και ο βασικός σταθμός αναφοράς για τη μετέπειτα πορεία. Διατυπώνεται σαφώς ότι οι κυριαρχούσες αναπτυξιακές διαδικασίες βρίσκονται στη ρίζα των οικολογικών προβλημάτων.
- 1987 Παγκόσμιο Συνέδριο της Μόσχας (2ο). Τέθηκαν προβληματισμοί και διατυπώθηκε η ανάγκη για μετασχηματισμούς. Για πρώτη φορά υιοθετείται ο όρος της «αιεφορίας». Η βιώσιμη ανάπτυξη, μοναδική λύση για το περιβαλλοντικό πρόβλημα. Η Π.Ε. ως **Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία.**
- 1992 Παγκόσμια Διάσκεψη του Ρίο. Διακηρύξεις στην Ατζέντα 21. Αναγνωρίζεται η εκπαίδευση ως προϋπόθεση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και περιγράφονται οι αναγκαίες συνθήκες για μια τέτοια Εκπαίδευση.

Νέα φάση. Επαναπροσανατολισμός της Π.Ε. σε «**Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη**» (Ε.Α.Α.)

- 1997 Διεθνής Διάσκεψη (3ο) «Περιβάλλον και Κοινωνία : Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση των Πολιτών για την Αειφορία» από την UNESCO και την Ελληνική Κυβέρνηση στη Θεσσαλονίκη.
- 2002 Παγκόσμια Διάσκεψη του Γιοχάνεσμπουργκ. Ανακηρύχθηκε επίσημα η Δεκαετία 2005 – 2014 ως **Δεκαετία του ΟΗΕ για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη** και ανατέθηκε στην UNESCO ο συντονισμός και η καθοδήγηση των σχετικών δράσεων.
- 2003 Κίεβο, **Μάρτης 2005 Βιλνιους** Υιοθετούνται οι **στρατηγικές** της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη από τα Υπουργεία Περιβάλλοντος και Παιδείας 55 χωρών. Αναγνωρίζεται η **Ε.Α.Α.** ως απαραίτητη προϋπόθεση για μια βελτιωμένη **διακυβέρνηση**.
- 26-27 Νοέμβρη 2005. Διεθνής Διάσκεψη στην Αθήνα. Κηρύσσει την επίσημη έναρξη της Δεκαετίας του ΟΗΕ για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στη Μεσόγειο. Διακήρυξη Μεσογειακής Στρατηγικής (μέτρα, δράσεις) για ευαισθητοποίηση, πολιτική θέληση, αναγνώριση και προώθηση της **Ε.Α.Α.**
- 24-28 Νοέμβρη **2007**, Παγκόσμιο Συνέδριο στο Αχμεταμπάντ της Ινδίας, στο πλαίσιο της Δεκαετίας του ΟΗΕ (4ο). «Η Π.Ε. προς ένα βιώσιμο μέλλον-Εκπαίδευση για τη ζωή»
- 31/3 – 2/4 2009 Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ε.Α.Α. της UNESCO στη Βόννη της Γερμανίας ... □

Θεματικά έτη της δεκαετίας της UNESCO :

2006 Νερό – Γαλάζιος Πλανήτης

2007 Καταναλωτισμός & Περιβάλλον

2008 Δάσος – Πράσινος Πλανήτης

2009 Γεωργία, Διατροφή & Ποιότητα Ζωής

2010 Ενέργεια- Ανανεώσιμες Πηγές & Τοπικές Κοινωνίες

2011 Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

2012 Υγεία & Παραγωγικές Διαδικασίες

2013 Ανθρωπογενές Περιβάλλον & Αειφόρος Διαχείριση

2014 Ενεργοί Πολίτες

ΒΑΣΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ

Λόγω των ριζικών αλλαγών και ραγδαίων εξελίξεων που παρατηρούνται στις επιστήμες, στη γνώση, στη τεχνολογία, στο ευρύτερο περιβάλλον, στα συστήματα αξιών και γενικά σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση οφείλει να επαναπροσδιορίζει τις κατευθυντήριες αρχές της, το περιεχόμενό της, τους στόχους της.. π.χ επαναπροσδιορισμός της Π.Ε προς την κατεύθυνση της αειφόρου-βιώσιμης ανάπτυξης.

ΑΕΙΦΟΡΙΑ

- ◆ Συνεργατική, παρεμβατική αρχή με προοπτική
- ◆ Διευρυμένη έννοια, που περιλαμβάνει, εκτός από το φυσικό περιβάλλον και τα θεμελιώδη ζητήματα της φτώχειας, της υγείας, της εξασφάλισης τροφής, της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ειρήνης.

Αειφόρος ανάπτυξη, ορισμοί

- ✘ Ο πιο γνωστός ορισμός αυτός της Επιτροπής Bruntland (1987):
- ✘ «Είναι η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις παρούσες ανάγκες, χωρίς να μειώνει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους» - “Our Common Future”
- ✘ Είναι η ανάπτυξη που αφενός εξασφαλίζει υψηλό βιοτικό επίπεδο για τους πολίτες, αφετέρου εξασφαλίζει ότι το φυσικό κεφάλαιο πάνω στο οποίο στηρίζεται η ευημερία θα προστατευτεί
- ✘ «Μη τρως το σπόρο που θα σου χρειαστεί για να σπείρεις τη σοδιά της επόμενης χρονιάς»

The Compass of Sustainability

▶ **Nature**

Ecosystems, resources, habitat, land cover, air and water quality

▶ **Economy**

Industry and agriculture, money, jobs, technical innovation

▶ **Society**

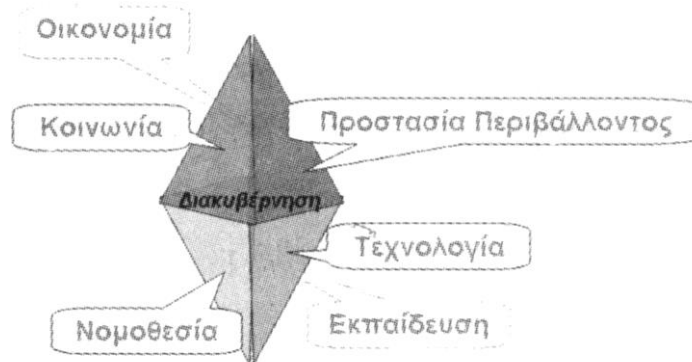
Norms and values, culture, government, institutions

▶ **Wellbeing**

Health, happiness, families, relationships, satisfaction with life

Αειφόρος Ανάπτυξη

Μη Αειφόρο ανάπτυξη ζούμε σήμερα, όπως δραματικά καταδεικνύει η επικαιρότητα:

- ▶ τράπεζες και οικονομικοί κολοσσοί καταρρέουν
- ▶ κράτη όπως η Ισλανδία, η Ελλάδα, ...
- ▶ και εκατομμύρια άνθρωποι χάνουν μαζί με τις δουλειές και τα εισοδήματά τους

και την **ελπίδα** ... να βελτιώσουν το επίπεδο της ζωής τους

Ανάπτυξη για λίγους

- Η φύση παρέχει τις πηγές ...
 - Η οικονομία δημιουργεί τα μέσα ...
 - Η κοινωνική ανάπτυξη είναι ο **στόχος** ...

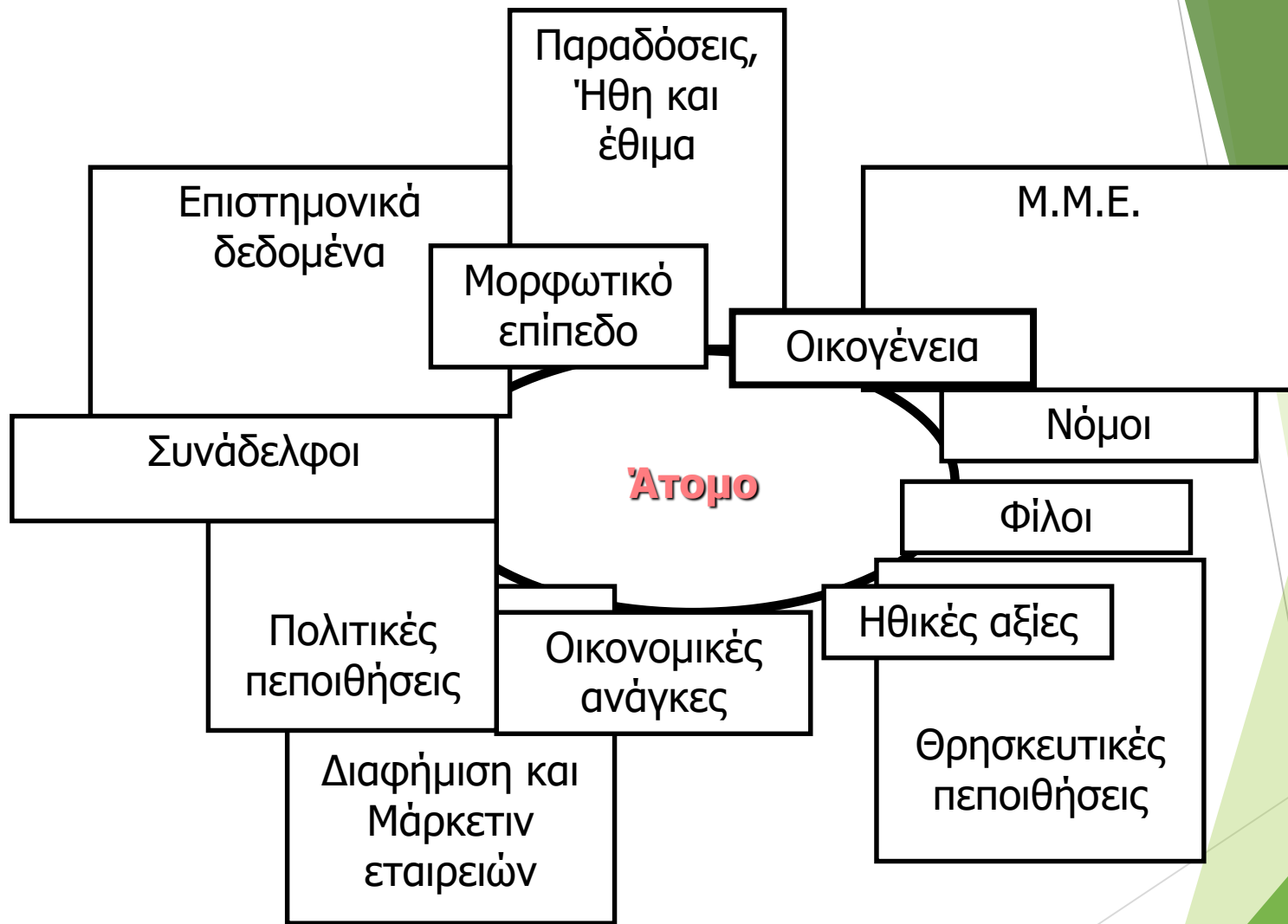

Αειφόρος Ανάπτυξη και Εκπαίδευση Α.Α.

Βασικές προϋποθέσεις για την προώθηση της Βιώσιμης Ανάπτυξης θεωρούνται :

1. η αλλαγή σε αξίες, στάσεις και συμπεριφορές απέναντι στο περιβάλλον με τη διευρυμένη έννοια (φυσικό και ανθρωπογενές, δομημένο, κοινωνικό και πολιτισμικό) τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο και η δημιουργία μιας παγκόσμιας περιβαλλοντικής συνείδησης
2. η συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση προτάσεων και στη λήψη αποφάσεων.

Ο ρόλος της Εκπαίδευσης είναι **καθοριστικός**

Θα πρέπει η Π.Α. να συμβάλει

Στην ανάπτυξη κατάλληλου γνωστικού και αξιακού υποβάθρου
ικανοτήτων κριτικής σκέψης και ενεργητικής συμμετοχής
που θα επιτρέπουν στα άτομα, ως μέλη της κοινωνίας,
μέσα από αλληλεπίδραση και συνεργασία,
αλλά κυρίως μέσα από **αντικρουόμενες** ανθρώπινες ανάγκες
και επιδιώξεις,
να κάνουν εκείνες τις επιλογές στη ζωή τους
που θα τους εξασφαλίζουν ένα αξιοβίωτο παρόν και ένα
αιψόρο μέλλον,
σε έναν κόσμο που συνεχώς **αλλάζει**

Π.Ε. - Ε.Α.Α.

Από παλιότερα εμφανίστηκαν προβληματισμοί στην Π.Ε., για την αποτελεσματικότητά της, αλλά η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών σε παγκόσμιο επίπεδο έδινε έμφαση σε θέματα φυσικού περιβάλλοντος και εξυπηρέτηση των αντίστοιχων γνωστικών στόχων (περιβαλλοντικές σπουδές), **ή**

Έχει γίνει όμως προφανές ότι όχι μόνο η γνώση, αλλά ούτε και η θετική στάση απέναντι στα ζητήματα του περιβάλλοντος είναι αρκετά για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, όταν λείπουν οι απαραίτητες **δεξιότητες.**

Οι δεξιότητες αυτές έχουν σχέση :

- **με την επικοινωνία**

(η ικανότητα της προσεκτικής ακρόασης, η ικανότητα του δημόσιου λόγου-ανάπτυξη ικανότητας ομιλίας σε κοινό, το πειστικό γράψιμο, ...)

- **την έρευνα**

(ο επιστημονικός σχεδιασμός, η αναζήτηση στη βιβλιογραφία, οι συνεντεύξεις, η συλλογή και ανάλυση δεδομένων, η ικανότητα παρατήρησης και ερμηνείας των γεγονότων κλπ.)

- **την εργασία σε ομάδες**

(η αρχηγική ικανότητα, η ικανότητα στη λήψη αποφάσεων, η ικανότητα της συνεργασίας, της ανάληψης πρωτοβουλιών, της υπευθυνότητας, της δομημένης παρουσίασης γεγονότων, της ανάπτυξης και παρουσίασης ιδεών, η ανάπτυξη καλλιτεχνικών κλίσεων και ταλέντων, ...)

για να αναπτυχθούν χρειάζονται
κατάλληλες εκπαιδευτικές μεθόδους και κατάλληλα εξοπλισμένους
εκπαιδευτές

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ Π.Ε.

- Βιωματική προσέγγιση, ενεργή συμμετοχή, ανάπτυξη κριτικής σκέψης
- Διεπιστημονική και διαθεματική θεώρηση
- Ολιστική προσέγγιση-πολυπαραμετρικότητα (πτυχές οικονομικές, πολιτικές, οικολογικές, κοινωνικές, πολιτισμικές, ..)
- Συστημική προσέγγιση (αλληλεπιδράσεις)
- Διαφορετικό σχολείο (ισότιμη συμμετοχή, χωρίς διακρίσεις, σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία, ελκυστικό στους μαθητές, ...)
- Ομαδική εργασία, ανάπτυξη συνεργασιών, καλλιέργεια αξιών, νέων προτύπων, στάσεων και συμπεριφορών
- Ανάπτυξη δημοκρατικού διαλόγου, συζήτηση-αντιπαράθεση απόψεων, σεβασμός της άλλης γνώμης,...
- Πέρασμα από τα λόγια στην πράξη (δημοσιοποίηση, παρουσίαση, ανάληψη δράσης,...)
- Εστίαση στην αειφόρο διαχείριση και ανάπτυξη, την ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων και την ορθή χρήση της τεχνολογίας
- Ευρύτητα προσεγγίσεων που να επεκτείνονται από το παρελθόν στο μέλλον και από το τοπικό στο παγκόσμιο

Γιατί το Project ; Τι μπορούμε να καταφέρουμε

Οι στόχοι ειδικεύονται σε:

- Γνωστικούς (μαθαίνω, αναγνωρίζω, διακρίνω, ερμηνεύω, περιγράφω, επιλέγω, κατατάσσω, συντάσσω, συγκρίνω, συσχετίζω, συνθέτω, αναλύω, ...)
- Συναισθηματικούς, Στάσεων, Αξιών (κατανοώ, αποδέχομαι, εκτιμώ, απορρίπτω, αμφισβητώ, προτιμώ, υποστηρίζω, ενθαρρύνω, παροτρύνω, υιοθετώ, ...)
- Ψυχοκινητικούς, Δεξιοτήτων, Συμπεριφορών (συμμετέχω, κατασκευάζω, μετατρέπω, μετρώ, συντάσσω, οργανώνω, σχεδιάζω, υλοποιώ, διορθώνω, επαληθεύω, επιλύω, εφαρμόζω, χρησιμοποιώ, ...)

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ-ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΥΠΑΙΘΠΑ - Δ/ΝΣΗ ΣΕΠΕΔ - ΓΡΑΦ Β' Π.Ε & Α.Υ.

ΠΕΡΙΦΕΡ/ΚΕΣ Δ/ΝΣΕΙΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡ/ΚΕΣ Δ/ΝΣΕΙΣ ΕΚΠ

Νομαρχιακές Δ/νσεις Εκπ/σης
Υπεύθυνοι Π.Ε.ή Σ.Δ.

Κέντρα Π.Ε. Ολιγοήμερα
Προγράμματα Π.Ε.

Κέντρα Πληροφόρησης, ΜΚΟ, κλπ

Εθνικά, Περιφερειακά, Τοπικά Δίκτυα Π.Ε.

ΣΧΟΛΕΙΑ – Κύριοι φορείς υλοποίησης – ΠΟΛΥΜΗΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜ Π.Ε.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ-ΒΑΣΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ

1ο Ενημέρωση από τα έγγραφα

1. Ετήσια Εγκύκλιος για όλες τις σχολικές δραστηριότητες:

«ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

(Αγωγής Σταδιοδρομίας, Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Αγωγής, Πολιτιστικών θεμάτων, Comenius- Leonardo da Vinci και eTwinning)

ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ ... 2012-13»

Εκτός των άλλων αναφέρονται :

Το πλαίσιο αναφοράς της Εκπαίδευσης για την Αειφορία και οι Σχολικές Δραστηριότητες

Θεματικό έτος 2012-13: Ανθρωπογενές περιβάλλον και αειφόρος διαχείριση

Θεματικά έτη της δεκαετίας της UNESCO :

1ο Ενημέρωση από τα έγγραφα

2. Ετήσια Εγκύκλιος για τα προγράμματα των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και τις δυνατότητες εκπαιδευτικών επισκέψεων:

«Ενημέρωση σχετικά με τα προγράμματα των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος »

3. «Καθορισμός Νομών Εμβέλειας για το Σχολικό Έτος 2010-11»

4. Εγκύκλιος για τα ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ Π.Ε.

«Ενημέρωση λειτουργίας Εθνικών θεματικών δικτύων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για το σχολικό έτος »

1ο Ενημέρωση από τα έγγραφα

Συμμετοχή σε Συνέδρια, σεμινάρια διοργάνωσης ΚΠΕ, ή από άλλους φορείς

- Ενημέρωση από τα έγγραφα «Προκήρυξης» ή «Πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος»
- Αίτηση προς τον/την Υπεύθυνο/η Π.Ε. ή Σ.Δ. των ΔΔΕ ή ΔΠΕ
- Ενημέρωση από το φορέα (ΚΠΕ) για την αποδοχή της αίτησης και το ακριβές πρόγραμμα καθώς και τις λεπτομέρειες διοργάνωσης του σεμιναρίου
- Εγκριτική Απόφαση από το Υπουργείο Παιδείας/ΣΕΠΕΔ

1ο Ενημέρωση από τα έγγραφα

Έγγραφα γενικότερου ενδιαφέροντος

Από διάφορους φορείς, κυβερνητικούς, μη κυβερνητικούς (Μ.Κ.Ο.), Ιδρύματα, Μουσεία, κ.λ.π.

- ❑ Επισκέψεις σχολείων, σχολικών ομάδων, ...
- ❑ Διαγωνισμούς ζωγραφικής, κατασκευών, βίντεο, ...
- ❑ Διεθνείς ή Εθνικές συνεργασίες, αδελφοποιήσεις σχολείων, κοινά προγράμματα, εκδηλώσεις, ...
- ❑ Συμμετοχή σε ειδικά προγράμματα εθνικά ή Ευρωπαϊκά (π.χ. Οικολογική μετακίνηση)
- ❑ και διάφορα άλλα

Επόμενα Βήματα

1. Ενημέρωση από τα έγγραφα
2. Σύσταση περιβαλλοντικής ομάδας
3. **Σχεδιασμός** του προγράμματος, Συμπλήρωση του **Σχεδίου Υποβολής Προγράμματος**
4. Απόφαση από το Σύλλογο διδασκόντων
5. Κατάθεση του Σχεδίου και αντίγραφο της Πράξης Συλλόγου στη Δ/νση Α/θμιας ή Β/θμιας Εκπ/σης (προς Υπευθύνους Π.Ε. ή Σχολικών Δραστηριοτήτων)
6. Υλοποίηση του Προγράμματος (Δραστηριοτήτων)

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – P R O J E C T

1. Υποθέματα (Ποιες διαστάσεις-όψεις του θέματος θα προσεγγίσετε)
2. Ποιους παιδαγωγικούς στόχους βάλατε;
3. **Μεθοδολογία Υλοποίησης-Συνεργασίες με άλλους φορείς**
4. Πεδία σύνδεσης με τα προγράμματα σπουδών των αντίστοιχων γνωστικών αντικειμένων
5. Χρονική εξέλιξη του προγράμματός σας

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ PROJECT

Τι κάνουμε, πότε το κάνουμε, γιατί το κάνουμε

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ - Μεθοδολογία

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - **ΤΕΧΝΙΚΕΣ**

■ Η μέθοδος αναφέρεται σε γενικό οργανωτικό πλαίσιο, στις προδιαγραφές του τρόπου με τον οποίο γίνεται η εκπαίδευση.

■ Η τεχνική είναι το συγκεκριμένο εργαλείο/μέσο με το οποίο εφαρμόζεται η εκπαιδευτική μέθοδος

ΜΕΘΟΔΟΣ PROJECT

Η πιο ολοκληρωμένη παιδαγωγική μέθοδος που εφαρμόζεται στην Π.Ε. Είναι μια σύνθετη και ανοικτή διαδικασία βιωματικής μάθησης και ενεργού συμμετοχής, με πολλά επίπεδα ελευθερίας δράσης και όρια που διαμορφώνονται από τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα, μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς.

Στη μέθοδο αυτή μπορούν να ενσωματωθούν όλες οι άλλες μέθοδοι.

Άλλες Μέθοδοι

- Μέθοδος επίλυσης προβλήματος
- Μελέτη πεδίου
-

Το Project : **Καινοτομία για το Εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα;**

25 και πλέον χρόνια κατά κύριο λόγο στην Π.Ε., Αγωγή Υγείας, ΣΕΠ, Πολιτιστ. κ.ά

Εφαρμογή στην τάξη από μερίδα εκπαιδευτικών, νέα εγχειρίδια

Στις άλλες χώρες (ανά την υφήλιο) πολυετής εφαρμογή σε όλες τις βαθμίδες

Τι είναι το Project

- ▶ Οργανωτικό, διδακτικό και παιδαγωγικό πλαίσιο - μεθοδολογία εκπαιδευτικής διαδικασίας, Φιλοσοφία-κουλτούρα, καμβάς

ΓΕΝΙΚΑ

Μεθοδολογία μεγιστοποίησης των αποτελεσμάτων της ανθρώπινης εργασίας σε σύνθετα έργα, επ' ωφελεία του ατόμου και του κοινωνικού συνόλου

ΙΣΤΟΡΙΑ, ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ (Βιωσιμότητα)

Προϋποθέσεις-Αρχές του Project

- ▶ Η αρχή της Διερευνητικής προσέγγισης της μάθησης
- ▶ Η αρχή της Διεπιστημονικότητας - διαθεματικότητας
- ▶ Η αρχή της ομαδικής συνεργασίας

Προϋποθέσεις

- ▶ Σαφείς, καθορισμένοι στόχοι
- ▶ Δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων της εργασίας
- ▶ Αξιολόγηση σε όλα τα στάδια

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΛΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

- ▶ Μέσα
- ▶ Τα μεθοδολογικά εργαλεία, διδακτικές προσεγγίσεις, τεχνικές
- ▶ Ζητήματα αιχμής, «σημεία υπέρβασης»

Τι αλλάζει

Στο σχολείο

Στην τοπική κοινωνία

ΡΟΛΟΙ

- ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
- ΜΑΘΗΤΩΝ
- ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

↕
ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΝΟΙΧΤΟ

ΒΑΣΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Δράση – Δημιουργικότητα-Χαρά

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ

- Από παθητικοί δέκτες, μικροί «ερευνητές» του φυσικού και κοινωνικού κόσμου
- Συνδιαμορφωτές στη διαδικασία της μάθησης
- Από την ατομικότητα της γνώσης στη συλλογικότητα της γνώσης- Μοιράζονται και δημοσιοποιούν τα ευρήματά τους

→ Δ & δ

Οι εκπαιδευτικοί

Διδάσκουν :

- Ελαχιστοποιούν τη μετωπική διδασκαλία
- Ανασύρουν και αξιοποιούν προϋπάρχουσα γνώση
- Δίνουν βασικές πληροφορίες, επεξηγούν όρους, ...,

Εμπνέουν - Παρωθούν :

- Ερμηνεία, κριτική ανάλυση

Εμψυχώνουν :

- Διευκολύνουν, ενθαρρύνουν, επιβραβεύουν, τονώνουν την αυτοπεποίθηση των μαθητών

ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΝ – ΣΥΝΤΟΝΙΖΟΥΝ

• ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

• ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝ ΜΕΘΟΔΟΥΣ & ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ :

- α) της Επιστήμης
- β) της Τεχνολογίας
- γ) της Τέχνης

Διεπιστημονικότητα

Άλλοι εκπαιδευτικοί, ή/και
εξωτερικοί συνεργάτες

Γιατί το Project ; Τι μπορούμε να καταφέρουμε

- 1) Να προσεγγίσουμε καλύτερα και τα 3 επίπεδα στόχων
 - Γνωστικούς
 - Συναισθηματικούς, Στάσεων, Αξιών
 - Ψυχοκινητικούς, Δεξιοτήτων, Συμπεριφορών
- 2) Οι μαθητές μαθαίνουν ερευνώντας οι ίδιοι, γνώση-κατανόηση, ερμηνεία-συσχέτιση, μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, Κριτική αντιμετώπιση της γνώσης
- 3) Βιωματική Μάθηση, Σύνδεση με την πραγματική ζωή και την κοινωνία, διαχείριση αβέβαιων και συγκρουσιακών καταστάσεων-πολλαπλές όψεις και απόψεις
- 4) Ομαδική εργασία και συνεργασίες

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ PROJECT Π.Ε.

- ✿ Επιλογή θέματος και υποθεμάτων
- ✿ Στόχοι (γνωστικοί, κοινωνικοί, συναισθηματικοί, αισθητικοί, στάσεις ζωής, κ.λ.π.)
- ✿ Προγραμματισμός-Χρονοδιάγραμμα
- ✿ Συγκρότηση ΟΜΑΔΩΝ, κατανομή του θέματος στις ομάδες, καταμερισμός εργασιών-ρόλων σε υποομάδες
- ✿ Μεθοδολογία, διδακτικές στρατηγικές
- ✿ Διδακτικές ενέργειες (δραστηριότητες, δράσεις, ...π.χ. άντληση στοιχείων και πληροφοριών από πηγές, ερωτηματολόγια, επίσκεψη σε περιοχή, πειράματα, επιστολές σε φορείς, κ.ά.)
- ✿ Σύνθεση της εργασίας (επεξεργασία του υλικού, διαμόρφωση και οργάνωση σε διαγράμματα, ιστογράμματα, επισημάνσεις, κολάζ, αφίσα, ...)
- ✿ Παρουσίαση με διάφορους τρόπους (π.χ. θεατρικό, πόστερ, με υπολογιστή, ανάγνωση σεναρίου με τις δραστηριότητες, κ.ά.)
- ✿ Αξιολόγηση
- ✿ Κοινοποίηση αποτελεσμάτων από τις ομάδες

ΦΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1η ΦΑΣΗ : Τμήμα Ενδιαφέροντος - Ολομέλεια

2η ΦΑΣΗ : Συμπληρωματική της 1ης ΦΑΣΗΣ

► ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Εισαγωγή του θέματος, Πρώτες πληροφορίες, διευκρινίσεις

(καταιγισμός ιδεών, αποκόμματα εφημερίδων, άρθρα, video, φωτογραφίες, ...)

- ΕΞΙΔΕΙΚΕΥΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ - ΣΚΟΠΟΣ → ΤΙΤΛΟΣ, (ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ)
- Απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο, σύνδεση με γνωστικά αντικείμενα
- Διαστάσεις → Υποθέματα → ερωτήματα
- Συγκρότηση ΟΜΑΔΩΝ, κατανομή του θέματος στις ομάδες, καταμερισμός εργασιών-ρόλων σε υποομάδες
- Μεθοδολογικά εργαλεία → (Πηγές, συλλογή δεδομένων, ...)

Πρωτογενείς πηγές: Βάσεις δεδομένων, αρχεία, Μουσεία, δημοσκοπήσεις, συνεντεύξεις, πειράματα, κατασκευές, τεχνήματα, ...

Δευτερογενείς : Βιβλία, άρθρα, ...

- Αξιοποίηση χώρων - ΥΛΙΚΑ & ΜΕΣΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Υλοποίηση προγραμμάτων - Υποστήριξη

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ-ΔΡΑΣΕΙΣ

- ❖ Εκπαιδευτικό υλικό: Ποσότητα και ποικιλία (και ψηφιακό)
- ❖ Μεγάλη βιβλιογραφία
- ❖ Πολλές εκπαιδευτικές τεχνικές

Διδακτικές ενέργειες, δραστηριότητες-δράσεις

- Επισκέψεις σε Μουσεία, Κ.Π.Ε., επιχειρήσεις, κ.ά.
- Αναζήτηση & συλλογή πληροφορίας σε βιβλιοθήκες, διαδίκτυο, ...
- Σύνταξη, διανομή και επεξεργασία σχετικού ερωτηματολογίου (επισκόπ)
- Επαφές, συνεντεύξεις από ειδικούς, εκπροσώπους φορέων,...
- Περιήγηση, μελέτη πεδίου
- Σύνταξη κειμένων, έκδοση εντύπου, δι-τρι-πτύχου, αφίσας, ...
- Δραματοποίηση κειμένων, Θεατρικό
- Επιστολές σε φορείς, ανακοινώσεις στον τύπο
- Κατασκευές, καλλιτεχνικές δημιουργίες, ζωγραφιές, ή άλλες κατασκευές
- Κατασκευή εννοιολογικού χάρτη, χάρτη ιδεών / εννοιών
- Διοργάνωση ημερίδων, εκδηλώσεων
- Παρεμβάσεις σε χώρους και κοινωνικές καταστάσεις
- Ανάρτηση πόστερ στο χώρο του σχολείου για ενημέρωση δράσεων
- Αξιοποίηση της τεχνολογίας για παιδαγωγικά παιχνίδια, προσομοιώσεις φαινομένων, για κατασκευή ιστοσελίδας, αφίσας,
- Πειράματα, εργαστηριακές δραστηριότητες
- Παρουσίαση αποτελεσμάτων με ποικίλα μέσα

Εκπαιδευτικές ή Διδακτικές τεχνικές (1)

- ✘ Μελέτη πεδίου
- ✘ Περιβαλλοντικό, αισθητηριακό μονοπάτι
- ✘ Χαρακτηριστική περίπτωση
- ✘ Επικοινωνιακές μέθοδοι
- ✘ Παιχνίδια προσομοίωσης, ρόλων, δραματοποίηση
- ✘ Πνευματική διέγερση, καταιγισμός ιδεών
- ✘ Πειράματα
- ✘ Εννοιολογικοί χάρτες
- ✘ Επισκόπηση
- ✘ Αξιοποίηση τεχνολογίας, ψηφιακά εργαλεία
- ✘ Δημιουργική γραφή, φωτοϊστορία

Εκπαιδευτικές ή Διδακτικές τεχνικές (2)

- ✘ Τεχνικές δημιουργικής σκέψης (Think outside the box)
- ✘ Ντοκουμέντα
- ✘ Αποσαφήνιση αξιών
- ✘ Καθοδηγούμενη περιβαλλοντική ερμηνεία
- ✘ Αγαπλαισίωση (φωτίζουμε προβλήματα με νέους όρους για εξεύρεση νέων λύσεων)
- ✘ Αφήγηση
- ✘ Ζωντανή μαρτυρία
- ✘ Debate, ή Αντιπαράθεση απόψεων
- ✘ Χιονοστιβάδα
- ✘ Ιστοριογραμμή
- ✘ Ηθικό δίλημμα
- ✘ κ.ά.....

ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΟΧΗΣ (1)

ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

- ▶ Δεν υποβιβάζεται, ενισχύεται και διευρύνεται. Δεν υλοποιεί ο ίδιος τις εργασίες, δεν εξετάζεται για τις γνώσεις του

ΘΕΜΑΤΑ

- ▶ ΉΧΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΑ, Ή ΜΟΝΟΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ (από την ύλη της τάξης;), Ή ΑΜΙΓΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ

ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΤΟΥΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- ◆ Ενεργούς πολιτότητας, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων
- ◆ Προσέγγισης τοπικών ή επίκαιρων ζητημάτων
- ◆ Ζητημάτων κοντά στα ενδιαφέροντα & τις ανάγκες των νέων

Το θέμα «δική τους υπόθεση»

ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ-ΑΞΟΝΕΣ

- ▶ Επιλογή μερικών επιμέρους παραμέτρων-συνιστωσών του θέματος
- ▶ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΑ, ΠΟΥ ΝΑ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΚΑΙ ΤΙΣ 3 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ (κοινωνία, οικονομία, περιβάλλον)
- ▶ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΣΤΟΧΟΙ παντού

απτοί, προσιτοί, μετρήσιμοι

ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΟΣΟΧΗΣ (2)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- ▶ Φύλλα εργασίας

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

(ο κάθε εκπαιδευτικός)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ-ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ Ψυχοκινητικής ενεργοποίησης (γνωριμίας, εμπιστοσύνης, δέσιμο των ομάδων, ...)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (τρόποι αξιολόγησης)

Στην αρχή (διερεύνηση γνώσεων, απόψεων, κλίσεων, αντιλήψεων,..), κατά τη διαδικασία για ανατροφοδότηση και στο τέλος, αξιολογείται κυρίως η επίτευξη των στόχων, αλλά και ο σχεδιασμός, οι μέθοδοι, τα υλικά, το θεσμικό πλαίσιο, κ.ά.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Σύντομες, ουσιαστικές, επικοινωνιακές

ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΝΟΙΧΤΑ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΚΥΨΕΛΕΣ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Εσωτερική - εξωτερική
- Αρχική, διαμορφωτική (ανατροφοδότηση), τελική
- Αν αυξήθηκαν οι γνώσεις, αν αποκτήθηκαν δεξιότητες, αν μεταβλήθηκαν οι αντιλήψεις και στάσεις
- Ποιοτικές και ποσοτικές μέθοδοι
- Γίνεται από όλους τους συμμετέχοντες
- Αξιολογούνται τα πάντα : ο σχεδιασμός, μέθοδοι, διαδικασία, υλικό, μέσα, στόχοι, θεσμικό πλαίσιο, κ.ά.
- Τεχνικές αξιολόγησης

τα ερωτηματολόγια, οι συνεντεύξεις, παρατηρήσεις, συζητήσεις, ημερολόγια, υλικό των μαθητών - χαρακτηριστικές εργασίες, ..., με φωτογραφίες, παιχνίδια (σταυρόλεξα, κόμικς ή άλλα)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Εκπαιδευτική επίσκεψη σε λαογραφικό Μουσείο. Παράδειγμα προσέγγισης βασικών θεμάτων όπως :

- ◆ Διαχείριση του νερού και των απορριμμάτων
- ◆ Ενέργεια, μετακινήσεις
- ◆ Υλικά, πρώτες ύλες
- ◆ Διατροφικές και καταναλωτικές συνήθειες
- ◆ Βιώσιμη ανάπτυξη, πράσινα επαγγέλματα
- ◆ Λαϊκή τέχνη και τεχνοτροπία, μοναδικότητα χειροποίητων αντικειμένων
- ◆ Λαϊκή παράδοση, ήθη και έθιμα, πολιτιστική ταυτότητα, πολυπολιτισμικότητα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

- ΤΙΤΛΟΣ : «Μην πούμε το νερό, ... νεράκι»
- ΥΠΟΘΕΜΑΤΑ : Το νερό, η χρησιμότητά του, οι χρήσεις του και η βιωσιμότητά του

Στόχοι

- ▶ Να περιγράφουν το φυσικό κύκλο του νερού. Να διακρίνουν τις έννοιες «ρύπανση» και «μόλυνση».
- ▶ Να διακρίνουν με ποιους τρόπους παρεμβαίνει ο άνθρωπος και να γνωρίσουν τους κινδύνους που απειλούν το πόσιμο νερό.
- ▶ Να διερευνούν και ανακαλύπτουν στοιχεία του ιστορικού - πολιτιστικού χαρακτήρα (σύνδεση με το τραγούδι, τη λαογραφία, τη μυθολογία, τη θρησκεία).
- ▶ Να συνεργάζονται σε κλίμα φιλίας, εμπιστοσύνης.
- ▶ Να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα και την αναγκαιότητα του νερού στη ζωή μας και να αποκτήσουν θετική στάση (αειφορία, οικονομία).
- ▶ Να προτείνουν τρόπους επίλυσης προβληματικών καταστάσεων, με συλλογική λήψη αποφάσεων.
- ▶ Να εκφράζονται χρησιμοποιώντας απλά μέσα

ΔΡΑΣΕΙΣ στο παράδειγμά μας

1. Επίσκεψη σε Εγκαταστάσεις Βιολογικού Καθαρισμού *(Ενημέρωση - Συνέντευξη από τον Υπεύθυνο Βιολογικού καθαρισμού)*
2. Δημαρχείο *(Συνέντευξη από το Δήμαρχο ή τον αρμόδιο σχετική με την υδροδότηση, την αποχέτευση, τον τρόπο αποκομιδής και διάθεσης των στερεών απορριμμάτων)*
3. Επίσκεψη σε ΚΠΕ *(Παρακολούθηση σχετικού προγράμματος του ΚΠΕ)*
4. Επίσκεψη σε Μουσείο Ύδρευσης, ή Υδροκίνησης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (1)

❖ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ:

Παιχνίδια γνωριμίας, συνεργατικότητας, Ερεθίσματα, επιλογή επί μέρους θεμάτων, χωρισμός σε ομάδες

❖ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ:

Φύλλα εργασίας, Αναζήτηση πληροφοριών σχετικών με τα υποθέματα από τις ομάδες (στο σχολείο & εκτός σχολείου). Παιχνίδια ρόλων για επίλυση προβληματικών καταστάσεων για το νερό.

❖ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ:

Έρευνα για την οικιακή χρήση του νερού *(Δημιουργία ερωτηματολογίου για τους γονείς, σχετικού με την οικιακή κατανάλωση νερού και τη χρήση απορρυπαντικών στο σπίτι).*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (2)

❖ ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ:

Ιστορικά στοιχεία για τη χρήση του νερού και τα σκεύη του νερού, έθιμα για το νερό, τραγούδια, λογοτεχνία για το νερό. Δημιουργία αφίσας για την αειφορική χρήση του νερού και σχετικές άλλες εικαστικές κατασκευές.

❖ ΜΑΙΟΣ:

Αξιολόγηση - ανατροφοδότηση. Παρουσίαση του όλου προγράμματος στο χώρο του σχολείου, ανακοίνωση αποτελεσμάτων και της έρευνας και προτάσεις.

Πιθανόν να αξιοποιηθεί εκπαιδευτικό υλικό :

- ✿ Η Π.Ε. στο δημοτικό σχολείο, ΥΠ.Ε.Π.Θ.
- ✿ Ένα κουτί γεμάτο νερό, Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο.
- ✿ Το νερό: χθες, σήμερα, αύριο, ΚΠΕ Κορδελιού.
- ✿ Το νερό και η αειφορική του διαχείριση, ΚΠΕ Κορδελιού.
- ✿ Οι δρόμοι του νερού, ΚΠΕ Καστοριάς.
- ✿ Το νερό στη Μεσόγειο, ΜΙΟ ECSDE
- ✿ Μια σταγονοπαρέα στη λίμνη, ΚΠΕ Καστοριάς
- ✿ Το νερό γεράκι, Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης

Πεδία σύνδεσης με αναλυτικό πρόγραμμα

- ✓ Γλώσσα: Παραγωγή διάφορων κειμενικών ειδών
- ✓ Μαθηματικά: Στατιστικά στοιχεία για κατανάλωση νερού
- ✓ Εικαστικά: Ομαδικές και ατομικές δημιουργίες σχετιζόμενες με το νερό
- ✓ Γεωγραφία: Η κατανομή του νερού στην Ελλάδα και στον κόσμο, (*λεκάνες απορροής κλπ*)
- ✓ Ιστορία/Τοπική Ιστορία: Η χρήση του νερού άλλοτε και τώρα στον τόπο μας και αλλού
- ✓ Φυσική-Χημεία: Ιδιότητες του νερού, υδρολογικός κύκλος
- ✓ Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή: Πώς παρεμβαίνει ο νομοθέτης για τη βιωσιμότητα του νερού
- ✓ Θρησκευτικά: Το νερό στις διάφορες θρησκείες
- ✓ Μουσική: Τραγούδια για το νερό
- ✓ Πληροφορική: Αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο